

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

(300) Kulturhist.
3v.
Lita

VÄSTSVENSKA FOLKMINNESFÖRENINGEN.

REDOGÖRELSE

FÖR

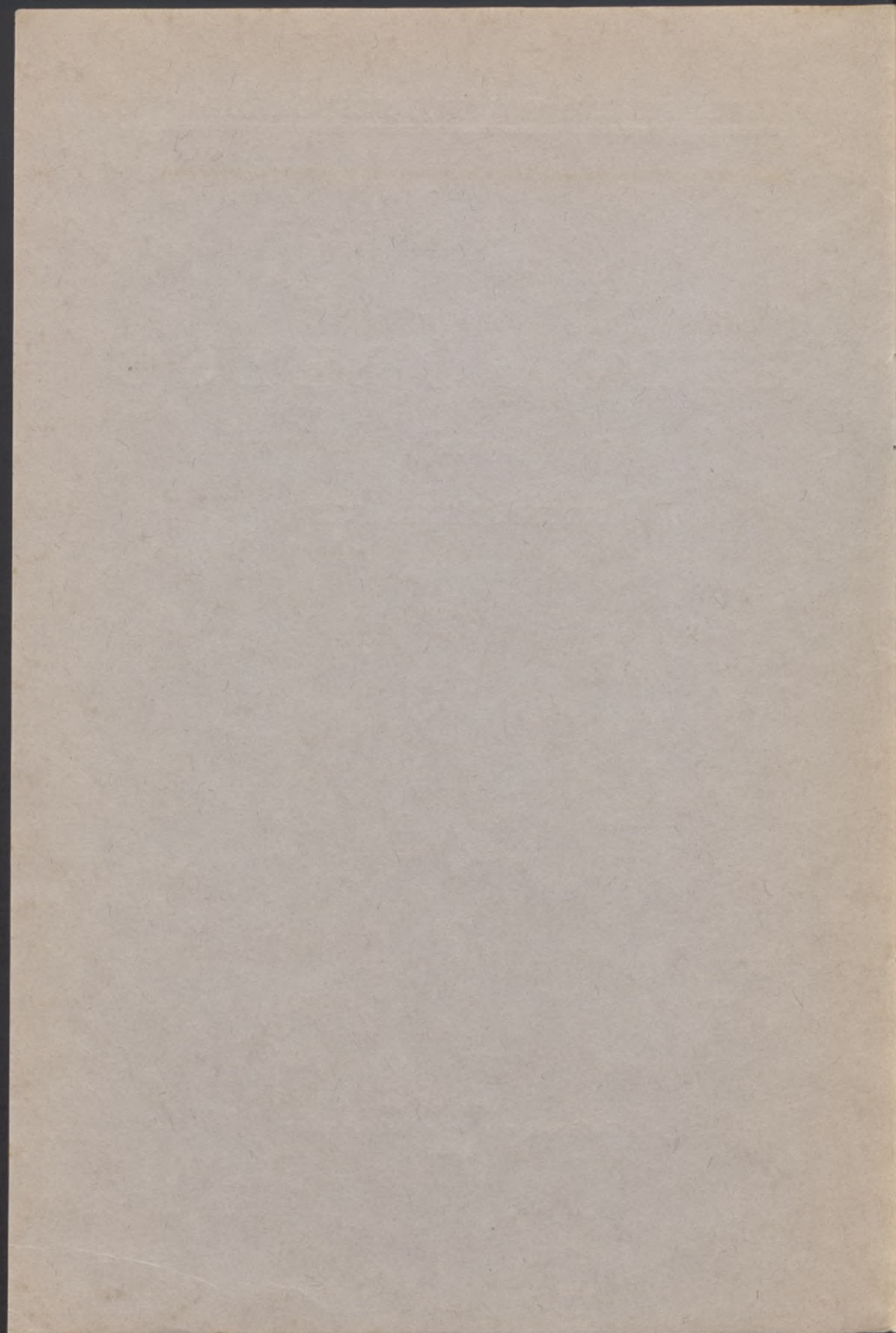
FEMTE ARBETSÅRET

1923—1924

Särtryck ur
Folkminnen och Folktankar
1924

Västsvenska Folkminnesföreningen.

Redogörelse för femte arbetsåret

1/9 1923—31/8 1924.

I. Möten och föredrag. Organisation. Medlemmar.

Västsvenska Folkminnesföreningens femte årsmöte hölls å Göteborgs högskola lördagen den 27 okt. 1923. Till ledamöter av styrelsen omvaldes lektor H. Celanders, ordf., intendent Axel Nilsson, v. ordf., fil. kand. David Arill, sekr., kapten W. Liungman, skattmästare, lektor Wilh. Cederschiöld, folkskoll. Elof Lindälv, apotekare Martin Lundqvist och intendenten Erland Nordenskiöld med arkitekt A. Berglund, ingenjör E. Bergendahl, docenten Sverker Ek och amanuensen T. Lenk som ersättare. Till revisorer utsågs seminarielärare L. G. Sjöholm, omvald, och konsul Jean O. Ericson, nyvald efter lektor N. Wimarson, som av sagt sig. Till revisorssuppleant efter konsul Ericson utsågs seminarielärare S. Stubelius.

Föreningen beslöt att ingå i samarbete med Västsvenska Hembygdsnämnden.

Härpå hölls föredrag av fil. lic. *Ake Campbell* över ämnet Tydan och varslet som folkstro och folkdikt och av redaktör *Filip Pärson* om Allmogens musik, det senare illustrerat med danser och låtar å fiol.

På extra föreningsmöte lördagen den 8 dec. valdes till ledamot av styrelsen och föreningens v. ordf. efter intendenten Axel Nilsson, som på grund av sjukdom av sagt sig, professor Evald Lidén. Docenten *Sverker Ek* höll föredrag om Folkvisan som konstverk.

Under året har dessutom tre samkväm anordnats, nämligen den 10 nov. (föredrag av docenten *Ivar Lindqvist*: En bohuslänsk hällristning, belyst genom nutida folksed), den 15 mars (föredrag av lektor *H. Celanders*: Till frågan om julfestens ursprung och av lektor *Wilh. Cederschiöld*: En 300-årig bondeträta i bohuslänsk släkttradition) och den 31 maj (föredrag av apotekare *Martin Lundqvist*: Folkliga sjukdomsnamn i svenskt språk).

Den 4 jan. anordnade V. F. F. en aftonunderhållning i Gamla Latinläroverkets högtidssal. Efter inledningsanförande av *undertecknad* förekom sång (folkvisor och vallkväden) av fru *Eva Lewerth*, ackompanjerad av fru *Ebba Wirsén-Lundqvist*, fiolmusik av en värmländsk bondspelman, uppvisning av folkdanser och folkvisedanser. Slutligen uppfördes ett gammalt stjärnegossespel.

Vid Nordiska Museets femtioårsfest den 24 oktober 1923 representerades Västsvenska Folkminnesföreningen av kapten W. Liungman. I folklivsforskaremötet i Köpenhamn den 12—13 aug. d. å. deltog från V. F. F. lektor Celanders, kapten Liungman och apotekare Lundqvist. Härvid lämnade lektor Celanders en redogörelse för föreningens verksamhet. Vid andra västsvenska konferensen för hembygdsvård och hembygdsforskning, vilken hölls i Halmstad den 16—17 aug., företrädde V. F. F. av kapten Liungman och *undertecknad*.

Styrelsen har under året sammanträtt den 27 okt., 10 nov. och 8 dec. 1923, 4 jan., 15 mars, 22 april, 23 april och 14 maj 1924.

Expeditionsöromålen har handhafts av *undertecknad*. 642 postförsändelser har under året inkommit, medan 1,171 postförsändelser (varav 607 brev) avgått. Härtill kommer korrespondensen i ekonomiska frågor samt i och för anskaffande av sockenombud, vilka frågor handlagts av kapten Liungman.

Vid arbetsårets slut hade V. F. F. 9 ständiga, 24 understödjande, 72 vanliga och 3 korporativa medlemmar. De korresponderande medlemmarna uppgick till ett 50-tal, häri inberäknat de medarbetare i Tro, sed och sägen, med vilka

undertecknad under tävlingstiden — första halvåret 1924 — varit i ständig kontakt. Föreningen har fyra hedersledamöter: trädgårdsmästaren Edv. Erlandsson, Veinge, folkskoll. Joh. Kalén, Lia, f. d. lantbrukaren Klas Olofsson, Fristad, och hemmansägaren Olaus Olsson, Hjärteby.

Den 21 februari 1924 avled intendenten, fil. dr *Axel Nilsson*. När föreningen den 30 maj 1919 konstituerades, blev intendenten Nilsson v. ordf. i interimstyrelsen och har kvarstått på samma post i styrelsen till den 8 dec. f. å. Ehuru dr Nilsson på grund av sjukdom sällan kunnat delta i styrelsens överläggningar, har han vid flera tillfällen gjort vår organisation stora tjänster. Då t. ex. frågan om katalogisering av föreningens arkiv diskuterades, hade dr Nilsson, den praktiske museimannen, åtskilliga utmärkta anvisningar att ge, och han tillstyrkte livligt genomförandet av det nu gällande katalogiseringssystemet. Det är också tack vare hans medverkan, som V. F. F. föregående år fick disponera två band av Göteborgs Jubileumspublikationer. Västsvenska Folkminnesföreningen bringar honom nu ett sista tack för hans åtgärder till föreningens bästa.

II. *Upplysningsverksamheten.*

Liksom förut har ett stort antal frågelistor och folkminnesbroschyrer utsänts. Även utom västra Sverige har kännedomen om föreningens verksamhet spritt sig bland landsbygdens hembygdsintresserade. Så har J. U. F.-avdelningar från Östergötland och Gotland begärt råd och anvisningar för igångsättande av folkminnesinsamling. Genom avdelningen Tro, sed och sägen i Handelstidningens Veckoblad har det varit möjligt att stimulera upptecknarnes intresse och skaffa nya medarbetare.

Av styrelsens ledamöter har följande hållit föredrag rörande folkminnen och hembygdsvård:

Lektor *H. Celanders*: ett föredrag i Göteborgs Hantverksförening och två föredrag i Göteborgsavdelningar av A. B. F. över ämnet Gammaldags jul;

Lektor *Wilh. Cederschiöld*: Alingsås, oktober 1923 (Bohuslänsk tro om jättar och troll); studieledarekurs i Göteborg, mars 1924 (Sägen och sanning); Sällskapet Gnistan, jan. 1924, och Billströmska folkhögskolan å Tyft, samma månad (En 300-årig bondeträta);

Apotekare *Martin Lundqvist*: Göteborgs arbetareinstitut, vårterminen 1924 (Folkmedicin och kvacksalveri, 3 förel.); Stockholm, vid sammanträde i Svenska läkaresällskapets historiska sektion, den 25 april (Till den primitiva sjukdomsdiagnosens metodik och psykologi);

Undertecknad över något av ämnena Hembygdsforskningen förr och nu, Hembygdsvård och hembygdsforskning, Hembygdsvård och folkminnesinsamling, Våra folkminnen, Västsvenska bröllopsseder, Ett bondbröllop vid mitten av 1800-talet, Våra folksagor, Folksägnerna och deras upptecknande, Hur man samlar folkminnen; okt. 1923 Oleby i Fryksände (invigning av föreningslokal); nov. 1923 Lekvattnet (2 förel. i förel.-fören.), Torsby, Värml. (förel.-fören.); jan. 1924 förel.-fören. i Halland (8 förel.); febr. 1924 Torsby, Värml. (folkhögslekurs); april 1924 d:o (vårfest); juni 1924 Axvall (Västergötlands ungdomsmöte, 2 föredrag); juli 1924 Brålanda (Dalslands Hembygdsförbund, 3 föredrag), Billströmska folkhögskolan å Tyft (elevförbundets sommarmöte); aug. 1924 Halmstad (andra västsv. hembygdskonf. och Hallands hembygdsting, 3 föredrag).

III. Utbildningskurs för upptecknare.

Den 10 nov. 1923 beslöt styrelsen att under arbetsåret anordna en instruktionskurs för folkminnessamlare. Denna skulle i första hand vara avsedd för bohuslänningar, men skulle även vara öppen för personer från andra landskap.

Program för kursen uppgjordes preliminärt den 4 jan. och utformades slutgiltigt den 15 mars.

Kursen hölls å Göteborgs högskola den 21—23 april och hade samlat ett 40-tal deltagare. Av dessa hade tio erhållit stipendier från V. F. F. — sex bohuslänningar, tre västgötar och en värmlänning —, två från Dalslands Hembygdsförbund, en från Nordhallands Hembygdsförening och en från Torups Hembygdsförening. Bland stipendiaterna befann sig flera av V. F. F:s bästa medarbetare.

Programmet för kursen var följande:

Måndagen den 21 april.

- Kl. 1 Kursen öppnades av föreningens ordf.
,, 1,15 *Fil. kand. D. Arill*: Våra folkminnen.
Inledande översikt.
,, 2,30 *Apotekare M. Lundquist*: Folktro och folksed rörande det nyfödda barnet.
,, 6,30 *D. Arill*: Västsvenska bröllops seder.
,, 7,30 Samkväm med musik m. m. Därvid föredrag av *Folkskollärare J. Kalén*: Ordspråk och gåtor.

Tisdagen den 22 april.

- Kl. 10 *Docent H. Celanders*: Folktro och folksed rörande grödan.
,, 11,15 *Fil. lic. Åke Campbell*: Skroek i det dagliga livet.
,, 12,30 *Professor Hj. Lindroth*: Om uppteckning av folk-mål och ortnamn.
,, 4,30 Demonstration av Landsarkivet med föredrag av *amanuensen K. Mellander*: Om arkivforskning med särskild hänsyn till hembygdsforskningen.
,, 6,30 *D. Arill*: Anvisningar för uppteckningsarbetet och i samband därmed demonstration av Västsvenska Folkminnesföreningens arkiv. Diskussion.

Onsdagen den 23 april.

- Kl. 9   *Docent Sverker Ek*: Folkvisan.
„ 10   *Kaptenen, fil. kand. W. Liungman*: Folkminnenas
          vandring.
„ 11,15 *Lektor K. Ågren*: Folklekar.
„ 1,15 *D. Arill*: Folksägen och folksaga.
„ 2   Kursen avslutades med tal av ordf.

Då, liksom vid av V. F. F. förut anordnade kurser, inga arvoden utgått till föreläsarna, kunde föreningens utgifter begränsas till kr. 622:95, varav i stipendier kr. 335:—. För kursens anordnande hade föreningen glädjen mottaga följande gåvor:

Handelstidningens Veckoblad	Kr. 100:—
Herr Axel H. Ågren	„ 100:—
Bankdirektör R. Andreen	„ 50:—
Apotekare M. Lundquist	„ 25:—
Kapten W. Liungman	„ 50:—
	<hr/>
	Kr. 325:—

Efter kursens slut har uppteckningar inkommit till arkivet från sju av V. F. F:s tio kursstipendiater. Övriga kursdeltagare, som erhöll anslag från V. F. F., uppmanas härmed att *senast den 1 dec.* insända uppteckningar, även om det hopbragta materialet inte skulle vara så omfattande.

IV. Folkminnesinsamlingen.

Tack vare anslag på 4,000 kr. från Kungl. och Hvitfeldtska stipendieinrättningen har föreningen även under det gångna arbetsåret kunnat fortsätta insamlingen i *Bohuslän*, där de *kulturgeografiska undersökningarna* bedrivits av följande upptecknare:

fil. stud. *Ingrid Häggström* två månader huvudsakligen i Bro, Brastad, Lyse och Tossene;

stud. *Bertil Persson* två månader i Mo och Naverstad;

fil. mag. *Ivar Svensson* en månad i Forshälla;

undertecknad — vid sidan av expeditionsgöromålen — två och en halv månad, företrädesvis i Uecklum och Spekeröd.

Den lokala djupforskningen har bedrivits av följande personer:

herr *Karl G. Larsson* i Solberga och Jörlanda;

herr *Arnold Olsson* i Torp jämte angränsande delar av Orust;

hemmansägaren *Olaus Olsson*, som uppburit personligt anslag av Kungl. och Hvitfeldtska stipendieinrättningen, i främsta rummet för fortsatt insamling å Tjörn.

Avdelningen *Tro, sed och sägen* i Handelstidningens Veckoblad har även detta arbetsår redigerats av undertecknad. Under första halvåret 1924 pågick en pristävlan över ämnet *Från vaggan till graven*. Tre uppsatser med frågor och anvisningar för upptecknarna har införts: "Fornstro och folksed kring det späda barnet" av M. Lundquist, "Frieri och bröllop" samt "Dödstro och begravningsned" av D. Arill. Vid flera tillfällen har, vanligen i samband med publicerande av uppteckningar, anmaningar att insända visst angivet material införts. Liksom förut har bidrag av alla slag kommit in, varför tävlingen närmast fått karaktär av en *allmän folkminnespristävlan*. En mycket stor del av tävlingsmaterialet är av det största värde.

Handelstidningens Veckoblad har anslagit 300 kr. till penningpris, V. F. F. penningpris 100 kr. samt bokpremier. Sedan undertecknad företagit en första granskning av materialet och upprättat en preliminär prislista, genomgicks uppteckningarna av docenten Sverker Ek och kapten W.

Liungman, varefter prisnämnden ansåg sig kunna utdela pris till följande personer:

F. Hj. Palmqvist (1:a pris 75 kr.), Karl A. Karlsson och Edv. Olsson (2:a pris, vardera 55 kr.), Gunnar Johansson och sign. "Ingalill" (3:e pris, vardera 35 kr.), Anna G—n, Selma Johansson och B. E. (4:e pris, vardera 20 kr.); extrapris på 10 och 5 kr. har tilldelats 13 personer, och slutligen har 18 bokpremier utdelats.

V. Arkivet.

Med arkivet har införlivats uppteckningar av folkskoll. John Hallin (fjärde arbetsåret) och av årets stipendiater. Pristävlingen i Tro, sed och sägen har utökat samlingarna med c:a 1,300 sidor.

Uppteckningssamlingar har som gåva överlämnats av korresponderande medlemmar m. fl. Bidragsgivarna har varit: Olof Christiansson, Nils Olsson, F. Hj. Palmqvist, Aug. Simonsson, Margit Sjöberg, Ivar Svensson, Manfred Svenungsson (Bohuslän); Hallands Hembygdsförbund genom dess sekr., redaktör Alb. Andersson, Gunnar Johansson, Helfrida Kam (Halland); John Alfredsson, Signe Fredriksson, Alfred Johansson, Aug. Johansson, Annie och Waldemar Liungman, Olof Sterner, Hilding Svensson (Västergötland); Anders Andersson, Gösta Bergman, A. G. Bördh, Torsten Hjalmarsson, Enar Wohlfahrt (Dalsland); G. H. Arrhénborg, David Arill, G. Alb. Johansson, Agnes Olsson (Värmland). — En av dessa meddelare, herr Enar Wohlfahrt, är sedan 40 år bosatt i Australien.

Arkivet har slutligen utökats genom bidrag i samband med folkminneskursen samt uppteckningar från anonyma meddelare.

Alla originaluppteckningar, som under året inkommit, har ordnats, numrerats och införts i accessionskatalogen (*accessionsnummer 785—1019*). Detta arbete har utförts av un-

dertecknad. Accessionsnumren 609—811 har enligt de principer, som anges i föregående årsredogörelse, katalogiserats av kand. *Erik Petersson*. Arkivet har föreståtts av apotekare *Martin Lundquist* under sept. 1923 samt under juni och aug. 1924, under återstoden av året av kapten *W. Liungman*. Arkivet har flitigt anlåtats av bl. a. flera av styrelsens ledamöter, varjämte uppteckningar utlånats till: amanuensen *Sigurd Erixon* (Nordiska Museet); amanuensen *Louise Hagberg* (d:o); fil. mag. *K. Rob. V. Wikman* (Svenska Litteratursällskapet i Finland); lektor *Nils Lid* (Norsk Folke-minnesamling, Kristiania); länsveterinär *P. Heurgren*, Örebro, m. fl. Sammanlagt har 212 acc.-nr utlämnats såsom hemlån.

Urklippssamlingen har ansenligt tillväxt genom bidrag från olika håll. Av *Dalslands Hembygdsförbund* har till avskrivning överlämnats allt folkminnesmaterial, som insamlats sedan förbundets tillkomst, samt uppteckningar om "Julen i Dalsland" i en av förbundet anordnad pristävlan i *Elfsborgs Läns Annonsblad*. Som ersättning har *V. F. F.* lämnat en del broschyrer m. m., varjämte undertecknad biträtt vid tävlingens anordnande.

VI. Skrifter.

Det huvudsakliga av de frågelistor och uppteckningar, som under åren 1922 och 1923 varit införda på folkminnesavdelningen i *Handelstidningens Veckoblad*, jämte tre instruktionsuppsatser för 1924, har nu utgivits i tryck. Häftet, som bär titeln *Tro, sed och sägen, Folkminnen, utgivna av David Arill*, omfattar 80 sidor, tvåspaltigt tryck och har följande innehåll: Anvisningar för insamlingen, sid. 5—18 (*D. Arill*: Folkminnen och folkminnesinsamling, Frieri och bröllop, Dödstro och begravningsssed; *Gerda Cederblom*: Dräktskicket; *Sigurd Erixon*: Gamla samfundsvanor och byliv; *M. Lundquist*: Svensk forntro och folksed kring det späda bar-

net, Frågor angående läkekunniga; *K. Ågren*: Lekar); Folk-
liv och folktro, sid. 19—40; Folksågner, sid. 41—66 (Värm-
land, Dalsland, Bohuslän, Västergötland, Småland, Halland);
Folksagor, sid. 67—75; Visor och rim, sid. 76—79. Boken
innehåller vidare Förord av utgivaren samt innehållsförteck-
ning. Tro, sed och sägen har tryckts i två upplagor. Den
ena är avsedd för V. F. F:s medlemmar, den andra hålles
tillgänglig i bokhandeln (Wettergren & Kerbers Förlag,
Göteborg. Pris kr. 1,50).

Samtliga uppsatser på avdelningen Anvisningar etc. före-
ligger även separat, för utdelning till uppptecknarna, i 7 häf-
ten: 1) Folkminnen och folkminnesinsamling; 2) Gamla sam-
fundsvanor; 3) Lekar; 4) Svensk forntro och folksed kring
det späda barnet, Frågor angående läkekunniga; 5) Frieri
och bröllop, Den gamla majvisan (ur avd. Visor och rim);
6) Dödstro; 7) Dräktskicket.

Av styrelsens ledamöter har dessutom publicerats angäen-
de folktradition och hembygdsvård:

David Arill: Folksågor från Tanum (Fm Ft 1924; separat
utges av Hallmans Bokhandel, Uddevalla); *Allan Berglund*:
Landsbygdens byggnadsskick (Göteborgs och Bohus läns hus-
hålln.-sällskaps almanack, 1923), Ett par räddningsarbeten
(Vår Bygd 1924); *Sverker Ek*: Den svenska folkvisan (Natur
och Kultur n:r 29, 1924), Folksågner (Bonniers Konversa-
tionslexikon), Folkvisan (d:o); *E. Lindälv*: Hembygdsunder-
visningen i folkskolans högre klasser (Berättelse över Göte-
borgs Stifts sjunde folkskollärarymöte 1923, Göteborg 1924);
M. Lundqvist: Om vår gamla folkmedicin (Verdandis Små-
skrifter, 275—276, 1923).

Härjämte har uppsatser införts i *dagspressen* av H. Ce-
lander, Wilh. Cederschiöld, M. Lundquist m. fl.

VII. Nästa arbetsår.

Tro, sed och sägen torde fr. o. m. utgången av år 1924
komma att t. v. upphöra. En omläggning av den "fria" in-
samlingen är därför nödvändig. En mindre del av anslaget

från Hvittfeldtska fonden har reserverats för anordnande av *en allmän folkminnespristävlan för bohuslänningar*, vilken tävlan inom närmaste tiden kommer att utlysas. En liknande tävlan kommer att anordnas i Värmland, där *Nya Wermlands-Tidningen* ställt ett belopp på 250 kr. till styrelsens förfogande att utdelas som pris. Genom tidningen *Halland* anordnar Hallands Hembygdsförbund i samarbete med V. F. F. en allmän folkminnestävlan under hösten 1924.

Närmare upplysningar angående dessa tävlingar och om Västsvenska Folkminnesföreningens verksamhet i övrigt lämnas av undertecknad, som på begäran utsänder frågelistor, uppteckningsblanketter m. m.

Till dem, som genom ekonomiskt understöd vid anordnandet av folkminneskursen, genom insända uppteckningar eller på annat sätt bistått vår förening i dess arbete, framföres härmed styrelsens värdsamma tack.

Torsby i sept. 1924.

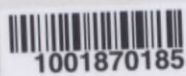
David Arill.
Sekreterare.

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is too light to transcribe accurately.

VII. *Faint title or section header*

1001870185

Norrköpings Tidningars Tryckeri
Norrköping
1924

